

Miljønytt

1. Utgave - 2011

Årgang 17

- Husholdningsplast
- Marin forsøpling
- Facebook
- Samarbeidsavtale med Vest-Lofoten VGS.

Det som kommer rekendes i land etter storm og kuling kan være spennende - men for det meste er det mest til besvær. Så hvordan ser det egentlig ut i Lofoten? Til å finne det ut, trenger vi tips fra deg! Les mer på s. 4-5.

“Strandryddeuka”

Øyriket Lofoten strekker seg ut i havet fra fastlands-Norge som en sprikende lillefinger. Den evige Golfstrømmen gir gode vilkår for fisken i havet, for mennesker og dyr på land. I årtusener har tømmerstokker og rekved fra elvene i Sibir strandet i Lofoten og dels blitt til nytte som reisverk i naust og buer. Et naturens kretsløp uten forurensing.

De siste 50 årene har ulike menneskeskapte plastprodukter satt sitt preg på mange strender, også i Lofoten. Dessverre har mange av disse plastproduktene kjemiske sammensetninger som er skadelige for levende organismer. Små plastfragmenter, mikroplast, vil kunne bringe miljøgifter inn i næringskjeden, og kan dermed nå høye konsentrasjoner mot toppen av næringskjeden.

Myndigheter i mange land er etter hvert blitt klar over denne faren, og forsker på årsaker og tiltak. Klif og Direktoratet for Naturforvaltning har utarbeidet en fersk rapport om marint søppel, og foreslått løsninger. Hold Norge Rent har sammen med LAS pekt ut Lofoten som et pilotområde for registrering, kartlegging og innsamling av marint søppel. Plast er den helt dominerende fraksjonen. I samarbeid med eierkommunene vil noen strender bli plukket ut til å bli med i dette prosjektet.

Mange steder har lag og foreninger i årevis ryddet strender for plast og tauverk. Under årets aksjon rettet mot marint søppel vil det innsamlede avfallet fra strendene i Lofoten kunne leveres gratis hos LAS sine miljøstasjoner. Dette gjelder også for de strender som ikke blir plukket ut til registreringsprosjektet til Hold Norge Rent. Forutsetningen er at avfallet registreres på det skjemaet vi sender ut på forespørsel.

På turer langs enkelte strender i Lofoten mener jeg i de senere år å ha registrert mindre plastavfall som stammer fra fiskeflåten. Jeg antar en fiskebåt, på linje med et gårdsbruk, må kunne dokumentere hvor avfallet er levert. NOFIR (Norsk Fiskeriretur AS), der LAS er medeier, samler inn og gjenvinner brukte fiskeriredskaper fra fiskeflåten, samt plast og metaller fra oppdrettsnæringen.

Et kretsløp der menneskeskapte produkter blir samlet inn og gjenvunnet, er et kretsløp vi alle kan og bør støtte opp om.

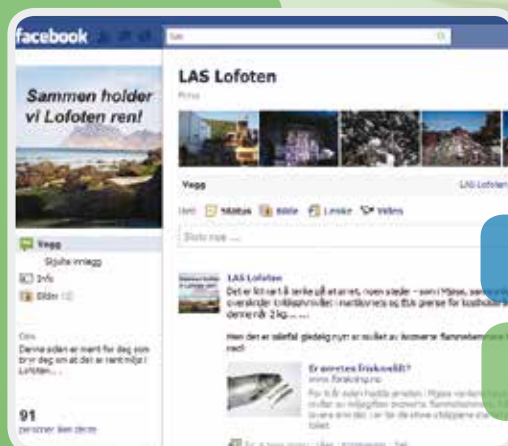
Einar Solvang, daglig leder

Følg oss på facebook

Er du opptatt av miljø - både lokalt og globalt, kan du gå inn på facebook siden vår og bli “tilhenger”.

Her kommer det ny informasjon, og har du spørsmål til oss kan du også legge dem inn her. Vi vil svært gjerne vite hva som opptar deg innenfor dette området, så kom og bli med!

www.facebook.com/las.lofoten

God nyhet til “plastpiloter”!

Vi bøyer oss for miljøvennlig etterspørsel fra stadig flere av våre abonnenter, og kan endelig tilby innsamling av husholdningsplast!

Andelen som kan materialgjenvinnes har økt til nesten 80% i følge Grønt Punkt, som står for koordinering og gjenvinningsavtale i Tyskland. Dette er en gjenvinningsgrad som gjør at vi i LAS også kan forsvare å sende plasten fra Lofoten til Tyskland.

Det spesielle med plast er at den finnes i så utrolig mange varianter etter forskjellige bruksområder, og derfor ønsker man å gjøre det enkelt med å samle alle plastemballasjevarianter i en kategori. Husholdningsplast er en slik kategori, og for ordens skyld, det er kun emballasjeplast som p.t. kan gjenvinnes.

For at plasten skal være gjenvinnbar er det viktig at den er ren. Det betyr at produktrester må vaskes ut og emballasjen tørkes, før den leveres inn. For at kvaliteten skal bli best mulig, vil denne **ordningen bli frivillig** til å begynne med.

Hvorfor vi bør gjenvinne?

Gjenvinning gir **betydelige miljøgevinster**:

- Vi reduserer bruken av olje, en ikke-fornybar ressurs. For hver kilo plast som gjenvinnes, sparer vi hele to kilo olje.
- Gjenvinning er langt mindre energikrevende enn produksjon av ny plast. Én gjenvunnet plastflaske kan spare nok energi til å lyse opp en 60W lyspære i åtte timer.
- CO₂-utslippene reduseres med 1,5-2 kg når vi gjenvinner en kilo plast.
- Ren og tørr plastemballasje kan gjenvinnes opptil seks ganger.

Hvordan levere? Se baksiden (side 8).

Hva kan gjenvinnes?

- Plastflasker
- Plastkanner
- Plastesker
- Plastbokser
- Folie og bæreposer
- Vedsekker
- Kaffe- og chipsposer
- Blomsterpotter
- CD-cover

Dette vil vi ikke ha:

- Plastflasker/kanner som det har vært farlig avfall i.
- Tilgriset plast
- Plast som ikke er emballasje (f.eks. leker, hagemøbler, kulepenn, kleshengere o.l.)

Mye tau ligger fjæra. Foto: Bo Eide

Vi trenger din hjelp!

Blått hav så langt øyet ser, sydenhvite strender og romantisk midnattsol er vel noen av de klassiske superlativene som Lofoten assosieres med.

Og kanskje akkurat derfor var det at bildene til Bo Eide traff

oss så hardt. Tidligere har vi hørt om marin forsopling i Stillehavet, samtidig som vi har hørt at man i tidligere tider kastet alt i fjæra, eller kjørte vaskemaskina eller en gammel båt litt utpå, før det ble søkt. Men "alle" sier at det er mye bedre nå!

Takk og lov for at det har blitt returordninger siden den gang, med gratis levering av vaskemaskiner og kildesortering med gjenvinning av papir og plast. Her på berget i allefall!

For alt det avfallet som ligger og slenger langs strender, i havet og/eller på bunnen, er ikke bare kortreist. Havstrømmer fører med seg store mengder, og mye av dette reker i land, blant annet i Rekvika utenfor Tromsø.

Det store spørsmålet er da, hvordan ser det egentlig ut her i Lofoten? Eide har vært på Moske-

nesøy og fotografert også, og på bildet nede t.v. ser vi at noe av det kommer hit også.

Men det kommer ikke like mye over alt. Noen steder er mer utsatt enn andre, og det er her **vi trenger din hjelp!** Hvor trengs det rydding? Ta et bilde, gjerne med mobilen, og legg inn på vår facebookside, eller send oss en mail. Husk å notér hvor bildet er tatt. Vi trenger også å få vite hvilke steder det allerede er rent og pent.

Deretter trenger vi hjelp til opprydding fra lag og foreninger, skoleklasser, miljøagenter, friluftsentusiaster med flere, som bryr seg om hvordan det står til på våre strender/kystsoner.

Vi i LAS har sagt ja til å være pilotområde for Hold Norge Rent sin nasjonale strandryddedag kampanje. Med oss på lag har vi også Vågan, Vestvågøy, Flakstad og Moskenes kommune.

Det marine opprydningsarbeidet går ut på at en teller hvor mange sko, taustumper, bruskorker, garn med mer en finner på et enkelt skjema som fåes hos LAS eller på Rådhuset. Det er også ønskelig at eventuelt farlig avfall skilles ut fra det andre avfallet før det leveres. Alle som registrerer seg og fyller ut dette skjemaet, får **levere det marine avfallet fra gratis**. Resulta-

Kvalvika, Moskenesøy. Foto: Bo Eide

Forskjellig marint avfall som er vasket i land. Foto: Bo Eide

Rekvika, ved Tromsø. Foto: Bo Eide

tet vil bli brukt i en global statistikk, i tillegg til at erfaringene vil legge grunnlaget for den nasjonale strandryddedagen i september.

FAKTA:

15% av avfallet kommer opp på strendene,
15% flyter i havet, mens de resterende
70% havner på bunnen.

Hvor kommer avfallet fra?

Det marine avfallet har sin opprinnelse fra mange ulike kilder:

- Diffus forsøpling (avfall som kastes eller mistes av enkeltpersoner)
- Industri
- Fiske- og oppdrettsbransjen
- Offshore og shipping

Geografisk opprinnelse

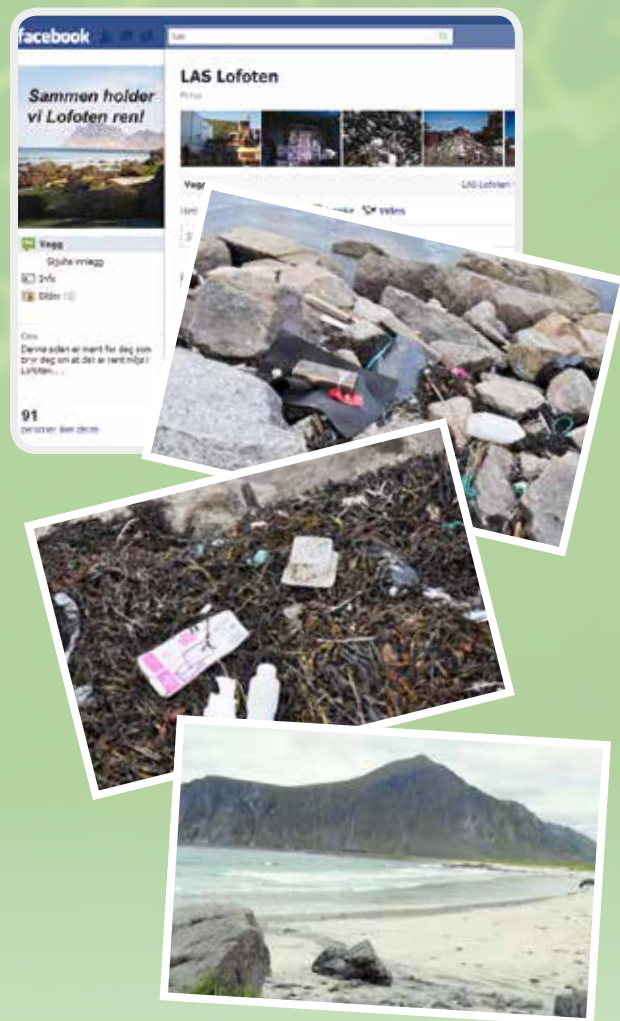
Internasjonale undersøkelser viser at så mye som **80% av søppelet stammer fra land**, men Pål Inge Hals fra Klif, mener at **aktiviteter til havs** utgjør en betydelig kilde langs norskekysten.

Marint avfall finnes langs hele kysten, og kan transporteres med havstrømmene over lange avstander.

Andel plast

75% av det marine avfallet er plastprodukter.

Kilde: "Kunnskap om marint søppel i Norge 2010", Klif/Direktoratet for Naturforvaltning

Last opp ditt bilde

Vet du om et sted i Lofoten, hvor havstrømmer fører i land masse marint avfall?

Ta et bilde og legg det inn på vår facebookside

www.facebook.com/las.lofoten
 eller send oss en mail.

Husk å skrive hvor du har tatt bildet.

Ønsker du mer informasjon om marint avfall?

www.las-lofoten.no
www.holdnorgere.no
www.nofir.no

Kildesortering - til glede og besvær

Er du en av de som synes kilde-sortering er vanskelig, så er dette artikkelen for deg!

For i jungelen av saker og ting som vi kaster, er det likevel et mønster. Det første stikkordet er emballasje. Det er i hovedsak "ting"/saker innen emballasje som blir materialgjenvunnet. Kartong, syltetøyglass og hermetikkbokser er et eksempel på dette.

Forskjellen mellom en tom shampoo-flaske og en plasthagestol illustrerer dette. Den ene oppbevarer produktet vi skal ha, shampoen, til det blir tomt og emballasjen har dermed gjort sin nytte. Stolen er laget for bruk over tid og skal dermed vare, og avledet av dette kan shampooflasken gjenvinnes, mens hagestolen ikke kan det og er dermed restavfall. Det samme gjelder for glass. Syltetøyglasset kan gjenvinnes, mens vindusruta kan det ikke.

Et annet stikkord man må forholde seg til er innhold av miljøgifter. Bruk av miljø- eller faremerking vil gi oss en indikasjon på dette. I tillegg til alt avfall som har gått på batteri og/eller strøm, inkl. ledninger, lyspærer og batterier.

"..stikkordet er emballasje." Dette er også en del av husholdningsavfallet.

Et annet område der det finnes mange miljøgifter er i bygningsmaterialer og interiør. Avlegg gjerne et besøk på nettsiden www.erdetfarlig.no - her vil du finne forslag til miljøvennlige produkter, og en oversikt over hvilke ingredienser

man bør være mer skeptisk til. Faktum er at gjennom tiden har vi benyttet stoffer som er heller uheldig for miljøet og for oss selv. Det er ikke sånn at maling utgjør en fare ved å sitte fast på veggen, men ved slitasje fra vær og vind, eller ved å bli ulovlig brent på St.hansbålet kan farlige miljøgifter frigjøres. Siden golvbelegg og tapet ikke utgjør noen fare i bruk, er det ikke miljømerket på samme måte som f.eks en flaske white spirit. Derfor er det opp til oss å bruke hodet ved å søke informasjon hvis man er i tvil.

Ved kildesortering, så er ett av suksesskriterie for å lykkes -gode sorteringsløsninger.

Man trenger en plass til å legge/sette og mellomlagre de forskjellige avfallstypene frem til innsamlingsdagen eller til man kjører og leverer.

Nye kjøkkenløsninger er tilrettelagt for sortering, men å sette av plass kan være en utfordring hos mange. Se gjerne på internett eller spør i butikken etter løsninger.

Er det flere familiemedlemmer er det lettere å forholde seg til faste beholdere/sekker/plasseringer, som kanskje også er tydelig merket.

Matavfall og tørt papiravfall er en sortering som alle er pålagt å gjøre. I tillegg sorterer mange glass- og metallemballasje og husholdningsplast.

Farlig avfall skal forøvrig ikke i restavfallet. Rødboksen er en god løsning for å samle både EE-avfall, spraybokser og lyspærer med mer. Husk at også ledninger regnes som EE-avfall!!

“Alt på en dunge”

- det er en DØD myte!

Vi i LAS får stadig høre - “ja men alt går jo på en dunge uansett”. Men vi kan love vår abonnenter at det er lenge siden!

- Renovasjonsbilen har to kammer der man i det ene kammeret henter matavfall, og i det andre restavfall eller papir

- Vi komposterer matavfall og rent trevirke til ettertraktet jordforbedringstilskudd.

- Vi sorterer og sender bunter med blant annet papir, kartong, landbruksplast, glass- og metall-emballasje, plastfolie, jern og metall til materialgjenvinning.

Det ble fra 1.7.2009 forbudt å legge avfall med organisk innhold over 10% på deponi. I dag går restavfallet til energigjenvinning. Noen som fortsatt tviler? Ta kontakt - se bilder på facebook eller www.las-lofoten.no - **og kom til trol!**

Godt utrustet til arbeidslivet

LAS har inngått partneravtale med Vest-Lofoten VGS - Bygg og elektrofag.

Det kommer like mye avfall fra bygg- og anleggsbransjen, som fra husholdningene i Norge. Bransjen har dessuten befatning med en del stoffer som skal håndteres som farlig avfall.

En god grunnkunnskap om disse stoffene, samt gode rutiner for utarbeidelse av avfallsplaner, er god ballast for elevene når de skal ut i arbeidsmarkedet.

Gjennom avtalen forplikter LAS seg til å stille med undervisning, samt “opptre” som kontrollorgan for avfallshåndteringen.

Byggfag har også laget sin egen “sorteringsstasjon” for å forenkle sorteringsjobben. Ved å sortere avfallet vil man også kunne spare penger, da usortert og restavfall koster mer å levere enn avfallstyper som er sortert.

LAS gleder seg over partnerskapet, som også er et nybrottsarbeid mot videregående skole og byggebransjen.

F.v. Øyvind Brekken (elev) og Dagfinn Knutsen (kontakt og faglærer)

F.v. Monica Kleffeltgård (LAS), Fredrik Pleym Olsen (elev), Karete Refsvik (elev) og Sten Roger Sandnes (Avd.leder Bygg og anleggsteknikk, og Elektro)

Visste du at?

- Vi Nordmenn bruker omtrent
15 kg plastemballasje hver pr. år?

Innsamling av husholdningsplast:

Røde sekker til husholdningsplast kan kjøpes på miljøstasjonene og i administrasjonen. Disse koster kr 25,- pr. rull

Sekkene med husholdningsplast må leveres på miljøstasjonen p.t.

Plastemballasjen skal være ren og tørr. Metallkorker, papir og annet materiale fjernes, men pålimte merkelapper/etiketter kan være på. Husk dobbel knute på sekken.

Ordningen er frivillig.

Forurensingsloven §7

Ifølge Forurensingsloven §7 er det som hovedregel **forbudt å brenne søppel**. Det er kun rent trevirke som kan brennes - **dette gjelder også på St. Hans bålet!!**

Gamle kommoder, dører, bildekk, sponplater, fiskegarn, ski, bilseter og alt annet man tenkte man skulle bli kvitt enkelt - kan benyttes til gjenbruk, eller avhendes hos LAS. Utsortert behandlet trevirke er faktisk en hel krone billigere enn restavfall pr. kilo - og ikke noe å gjøre seg til lovbryter for.

Sammen holder vi Lofoten ren!